

Asia: VN/1227/2024

Hallituksen esitys jatkuvan oppimisen digitaalista palvelukokonaisuutta koskevaksi lainsäädännöksi

Osaamistiedot

Onko ehdotettu laki valtakunnallisesta jatkuvan oppimisen osaamistietovarannosta selkeä? Jos ei, mikä siinä on epäselvää?

Ehdotettu laki valtakunnallisesta jatkuvan oppimisen osaamistietovarannosta vaikuttaa pääosin selkeältä. Se määrittelee osaamistietovarannon tarkoituksen, kuten yksilöiden koulutus- ja uravalintojen tukemisen sekä osaamistietojen hyödyntämisen ohjaukseen ja neuvontaan. Mahdollinen epäselvyys voi liittyä tietojen käytön rajauksiin ja siihen, miten varmistetaan, ettei tietovarannon käyttö rajoita yksilön yksityisyyden suojaa? Tämä on merkittävä asia tietosuoja-asetuksen näkökulmasta. Käytännössä tämä tarkoittaa sitä, että vaikka osaamistietovarannon tavoitteet ovat selkeät, sen käytössä saattaa syntyä epäselvyyksiä siitä, miten yksilön tietoja käytetään ja jaetaan eri toimijoiden välillä. Tietosuoja-asetuksen (GDPR) mukaan henkilötietojen käsittelylle täytyy olla selkeä käyttötarkoitus ja niiden käsittelyssä tulee noudattaa tietosuoja-asetuksen periaatteita.

Onko teillä huomioita osaamistietojen hyödyntämismahdollisuuksista ja reunaehdoista pykälissä 7 ja 8?

Pykälissä 7 ja 8 määritellään, että osaamistietoja voidaan käyttää yksilön ohjaukseen, koulutuksen ja työelämän nivelvaiheisiin sekä tilastointiin ja kehittämiseen. Käytön reunaehdot on esitetty tietosuoja koskevien lakien mukaisesti. Rekisterinpitäjinä toimivat Opetushallitus ja KEHA-keskus, jotka vastaavat tietojen käytön lainmukaisuudesta. Tärkeänä huomiona esitetään, että tietojen siirtäminen osaamistietovarannon ja muiden järjestelmien välillä tulee varmistaa riittävillä teknisillä ja tietoturvallisilla ratkaisuilla.

Osaamistietovarannon kehittämisessä tulee huomioida tekoälyyn liittyvät vaatimukset, erityisesti suuririskisten järjestelmien osalta (= tekoäly- tai tietojärjestelmät, jotka voivat merkittävästi vaikuttaa yksilöiden perusoikeuksiin, turvallisuuteen tai hyvinvointiin). On tärkeää, että palvelu tukee tasa-arvoa ja estää syrjintää esimerkiksi koulutus- ja uravalinnoissa.

Muita huomioita ehdotetusta osaamistietovarantoa koskevasta sääntelystä?

-

Koulutustarjonnan tiedot

Onko opinto- ja tutkintorekisterilakiin ehdotettu luku jatkuvan oppimisen koulutustarjonnan tietovarannosta selkeä? Jos ei, mikä siinä on epäselvää?

Luku jatkuvan oppimisen koulutustarjonnan tietovarannosta on pääosin selkeä. Se määrittelee koulutustarjonnan käyttötarkoituksen sekä tiedon tallentamis- ja hyödyntämisvelvoitteet. Mahdollinen epäselvyys koskee ehkä rajapintojen yhteensopivuutta/-toimivuutta nykyisten tietojärjestelmien kanssa.

Onko palveluun sisällytettävä, pykälien 22 b ja 22 c mukainen koulutustarjonta tarkoituksenmukainen?

Koulutustarjonta on tarkoituksenmukainen; se kattaa laajan valikoiman koulutusvaihtoehtoja ja mahdollistaa myös vapaaehtoisen lisätietojen tallentamisen. Tämä mahdollistaa yksilöllisten koulutuspolkujen tukemisen ja palvelun monipuolisen hyödyntämisen.

Muita huomioita ehdotetusta koulutustarjonnan tietovarantoa koskevasta sääntelystä?

Hallinnollisten prosessien selkeys ja yhtenäisyys ovat keskeisiä asioita, jotta tietojen tallennus ja käyttö on mahdollisimman sujuvaa ja kattavaa.

Digitaalisten palvelujen saatavuudessa tulee erityisesti huomioida käyttäjien digitaidot, jotka eivät välttämättä ole linjassa palvelun teknisten vaatimusten kanssa. On tärkeää tunnustaa, että lopputulos ei aina välttämättä palvele kaikkia käyttäjäryhmiä. Tämä korostaa saavutettavuuden, käyttäjälähtöisen suunnittelun ja monimuotoisen tuen merkitystä, jotta palvelut ovat aidosti kaikkien ulottuvilla.

Koulutus- ja uravalintojen näkökulmasta on huolehdittava, että välttämättömät tiedot koulutuksen järjestämiseen liikkuvat ohjattavan mukana aina seuraavalle koulutuksen järjestäjälle. Tällä hetkellä lakisääteinenkin tiedonsiirto on hyvin sattumanvaraista. Ohjattavien oikeusturvan kannalta on tärkeää, että opiskelijahuolto saa jatkossakin mahdollisimman nopeasti ne tiedot, joita he tarvitsevat työssään koulutuksen järjestäjältä. Koulutuksen järjestäjän ja asuinkunnan ohjastyötä tekevien on myös saatava ohjaustyössä tarvittavat tiedot jatkossa nopeasti, jotta ohjaustyö onnistuu oikea-aikaisesti. Lakiuudistuksen on helpotettava eri hallintoalojen kanssa tehtävää yhteistyötä ei vaikeuttaa sitä.

Muita huomioita

Muita huomioita hallituksen esityksen luonnoksesta:

-

Lindqvist Paula
Suomen opinto-ohjaajat ry